

ปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยง และแรงจูงใจที่ส่งผลให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสม แอลกอฮอล์ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนบน

Causal Factors, Risk Behavior and Motivation affecting Alcohol Consumption of People in Upper North Region

ปัญญาพร ศรีชนาพันธุ์^{1*}, ดารารัตน์ ธาตุรักษ์², วิริยะ เดชแสง³, ณัฐนรี ทองดีพันธ์⁴,
วันไชย คำเสน⁵, วันวิสาข์ ชูจิต⁶ และกิตติ ศรีอ้าวชันการ⁷

(Punchaporn Srichanapun^{1*}, Dararat Thatrak², Wiraya Datsang³, Natnaree
Thongdee⁴, Wanchai Khamseen⁵, Wanwisa Chujit⁶ and Kitti Sriarwatchanakarn⁷)

^{1*, 2, 3, 4} คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

⁵ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

⁶ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ลำปาง, ⁷ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง

อีเมลผู้แต่งหลัก: punjaporn@rmutl.com เบอร์โทรติดต่อ: 06 2635 4149

วันที่รับบทความ 10 เมษายน 2563

Received: Apr. 10, 2020

วันที่รับแก้ไขบทความ 3 มิถุนายน 2563

Revised: Jun. 3, 2020

วันที่ตอบรับบทความ 5 มิถุนายน 2563

Accepted: Jun. 5, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยต้นเหตุ และพฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลทางตรงต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนบน 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจในการดื่มที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และ 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยง ที่ส่งผลทางอ้อมต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนบน กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรไทยผู้ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 3,200 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละและการวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยต้นเหตุที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม/ประเพณี และปัจจัยด้านพฤติกรรมการดื่มของบุคคลในครอบครัว มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกที่ทำให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และด้านแรงจูงใจภายนอกมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกที่ทำให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ โดยผลการวิเคราะห์โมเดลพบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($X^2 = 8.558$, $df = 4$, $Cmin/df = 2.139$, $p-value = 0.073$; $NFI = .999$; $RFI = .993$; $CFI = 1.000$; $RMSEA = 0.019$) แสดงว่าโมเดลมีความเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี

คำสำคัญ: พฤติกรรมเสี่ยง; แรงจูงใจ; เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the causal factors and risk behavior direct affecting alcohol consumption of people in upper north region 2) to study the motivation affecting alcohol consumption of people in upper north region

and 3) to study the causal factors and risk behavior indirect affecting alcohol consumption of people in upper north region. The samples were 3,200 Thai people who drink alcohol beverages in the upper northern region. Questionnaires were implemented for data collection. The data were analyzed by using percentage and path analysis.

The findings revealed that culture/ traditional factor and family behavior consumption has the strongest direct and indirect effect on alcohol consumption. Furthermore, that motivation has the strongest direct effect on alcohol consumption. Model analysis results found that consistent with the empirical data ($X^2 = 8.558$, $df = 4$, $Cmin/df = 2.139$, $p\text{-value} = 0.073$; $NFI = .999$; $RFI = .993$; $CFI = 1.000$; $RMSEA = 0.019$). It showed that this model exhibits acceptable level of fit.

Keywords: risk behavior; motivation; alcohol beverage

บทนำ

ประเทศไทยถูกจัดเป็นประเทศที่มีการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เป็นอันดับที่ 47 ของโลก และเมื่อเปรียบเทียบกับระดับภูมิภาคเอเชีย ไทยจัดอยู่อันดับ 4 รองจากเกาหลีใต้ ลาว และญี่ปุ่น หรือ อันดับ 2 ของประเทศกำลังพัฒนาในเอเชีย (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2561) ปัญหาใหญ่ที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ คือ เรื่องสุขภาพ ศักยภาพในการทำงาน จากผลการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรไทยในปี พ.ศ.2560 พบว่านักดื่มไทยร้อยละ 41.9 มีพฤติกรรมการดื่มหนัก จากสัดส่วนของทั่วโลกคือร้อยละ 39.5 พฤติกรรมการดื่มสูงสุดคือในกลุ่มอายุ 25 – 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 36 นอกจากนี้ยังพบว่าภาคเหนือมีพฤติกรรมการดื่มสูงสุด ร้อยละ 35.4 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561: 31) และมีจำนวนการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์สูงที่สุดติดอันดับถึง 4 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 45.3 จังหวัดลำพูนร้อยละ 44.1 จังหวัดพะเยา ร้อยละ 44.0 จังหวัดน่าน 42.4 และจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 40.6 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561: 34)

จากสถิติการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ระดับประเทศจะพบว่า ภาคเหนือมีอัตราการดื่มสม่ำเสมอสูงที่สุด อยู่ที่ร้อยละ 18 และเป็นภาคที่มีการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์สูงที่สุดในประชากรผู้ใหญ่ (อายุ 15 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 35.4 และที่สำคัญนักดื่มวัยรุ่นในภาคเหนืออายุระหว่าง 15 – 19 ปี ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ร้อยละ 19.0 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศร้อยละ 13.6 (อิธิ ตันอารีย์ และพลเทพ วิจิตรคุณากร, 2562) โดยที่ช่วงอายุนี้เป็นช่วงอายุที่ต่ำกว่าอายุที่สามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตามกฎหมาย นอกจากนี้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงอันดับแรกที่สุดก่อให้เกิดภาวะโรคหลอดเลือดสมอง โรคตับแข็ง และโรคมะเร็งตับ การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน อีกทั้งยังก่อให้เกิดผลกระทบจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านความเสียหายต่อผู้ที่ไม่ดื่ม ครอบครัว บุคคลรอบข้างชุมชน สังคม และประเทศ เช่น การทะเลาะวิวาท การใช้ความรุนแรง อาชญากรรม และอุบัติเหตุบนท้องถนนจากสาเหตุของการดื่มและขับขี่ยานพาหนะ ซึ่งมีผลต่อทุกภาคส่วนที่ต้องแบกรับภาระจากผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีความสัมพันธ์

กับปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่ส่งผลถึงศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ การเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาของสังคมโดยรวม (สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ, 2557)

จากการศึกษางานวิจัยในอดีต พบว่า ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่าปัจจัยด้านบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคมของนักศึกษาอาชีวศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน จะแสดงการตอบสนองให้เกิดการดื่มสุราเมื่อต้องการพบประสบการณ์ใหม่ (พิมพ์พิสาข์ จอมศรี และคณะ, 2560) ซึ่งบุคลิกภาพที่ชอบเข้าสังคมเป็นบุคคลที่ชอบความท้าทาย ประสบการณ์ใหม่ ๆ รวมถึงชอบการเข้าสังคม หรือบุคคลที่มีบุคลิกภาพด้านความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจะเป็นบุคคลที่สามารถตระหนักและควบคุมอารมณ์ได้ดี พบว่า บุคคลประเภทนี้มีความคิดว่าตนเองสามารถรับมือกับชีวิตของตนเองได้เมื่อมีการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (เผ่าไทย สีนอำพล, 2560) ขณะที่บุคลิกภาพด้านการเอนเอียงทางอารมณ์เป็นบุคคลที่ชอบคล้อยตาม จิตใจไม่มั่นคง จึงมีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เป็นอย่างมาก เพราะกลุ่มนี้เชื่อว่าบุคคลอื่นมีผลต่อการกระทำของตนเอง (อนันญา ตีปานา, 2560) นอกจากบุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคลแล้ว ยังพบว่าปัจจัยด้านทัศนคติในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (ไชยวัฒน์ ไชพาทรัพย์ และคณะ, 2562) จากการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ มีแนวคิดว่าการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติในการดำรงชีวิต มิใช่เรื่องแปลกใหม่หรือแม้แต่งานบุญ ที่ถือเป็นปัจจัยด้านวัฒนธรรม/ประเพณี เป็นงานที่บุคคลโดยส่วนใหญ่มีการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์โดยไม่มีความยับยั้งชั่งใจ (อุเทน ลาพิง และคณะ, 2562, ณัฐธิดา จุมปา และคณะ, 2560) และในส่วนของภาคเหนือตอนบนมองว่าเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในงานเทศกาลต่าง ๆ เป็นการแสดงออกถึงความสนุกสนาน เป็นกันเอง (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ และคณะ, 2555)

นอกจากปัจจัยต้นเหตุที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ยังพบว่า มีพฤติกรรมเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ คือพฤติกรรมการดื่มของบุคคลในครอบครัว เป็นการที่มีสมาชิกในครอบครัวมีการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ถือเป็นพฤติกรรมเสี่ยงส่งผลให้ผู้ใกล้ชิดภายในครอบครัวเกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (ทิฆัมพร หอศิริ และคณะ, 2559) ที่สำคัญในส่วนของจังหวัดเชียงใหม่บุคคลในครอบครัวมีการสอน และอนุญาตให้ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (พัชรพรรณ คูหา, 2558) นอกจากพฤติกรรมการดื่มของบุคคลในครอบครัวแล้ว ยังมีพฤติกรรมการดื่มของเพื่อนที่ถือเป็นพฤติกรรมเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ กล่าวคือเมื่อเพื่อนดื่มสุราจะมีการชักชวนก็จะไม่ทำการปฏิเสธ เนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ร่วมกันถือเป็นการแสดงถึงการรักพวกพ้องและความเป็นหนึ่งเดียวกัน (พงษ์ศักดิ์ อันมอย, 2554) ทั้งนี้เมื่อพบว่ามีปัจจัยต้นเหตุและพฤติกรรมเสี่ยง ยังพบว่าแรงจูงใจจึงเป็นตัวผลักดันสำคัญในการก่อให้เกิดการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (สุพัตรา สกุลศรีประเสริฐ และไชยันต์ สกุลศรีประเสริฐ, 2561) และพบว่าแรงจูงใจเชื่อมโยงโดยตรงกับความถี่ในการดื่ม ซึ่งปริมาณหรือความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ขึ้นอยู่กับลักษณะบุคลิกภาพของบุคคล นอกจากนี้ผลกระทบที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว สังคม การเรียน การทำงาน ตลอดจนสุขภาพ (ภักจิรา ภูสมศรี, 2557)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยง และแรงจูงใจที่ส่งผลให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนบน โดยมุ่งศึกษาประเด็น

ปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยง แรงจูงใจ ที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ซึ่งปริมาณหรือความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการดื่มของบุคคลในครอบครัว (สุรเมศวร์ ฮาซิม และคณะ, 2560) และที่สำคัญแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ส่งผลทำให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น (สุพัตรา สกุลศรีประเสริฐ และไชยันต์ สกุลศรีประเสริฐ, 2561) ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงศึกษาปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยง และแรงจูงใจที่ส่งผลให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของประชากรในภาคเหนือตอนบนว่าเป็นอย่างไร เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติด้านสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลทางตรงต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจในการดื่ม ที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนบน
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยง ที่ส่งผลทางอ้อมต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนบน

ขอบเขต

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยง และแรงจูงใจที่ส่งผลให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนบน โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย (1) ปัจจัยต้นเหตุด้านบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคม (2) ปัจจัยต้นเหตุด้านบุคลิกภาพด้านความรู้สึกผิดชอบชั่วดี (3) ปัจจัยต้นเหตุด้านบุคลิกภาพด้านการเอนเอียงทางอารมณ์ (4) ปัจจัยต้นเหตุด้านพฤติกรรมการดื่มของบุคคลในครอบครัว (5) ปัจจัยต้นเหตุพฤติกรรมการดื่มของเพื่อน (6) ปัจจัยต้นเหตุด้านทัศนคติ (7) ปัจจัยต้นเหตุด้านวัฒนธรรมประเพณี และ (8) แรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และตัวแปรตาม ประกอบด้วย การดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

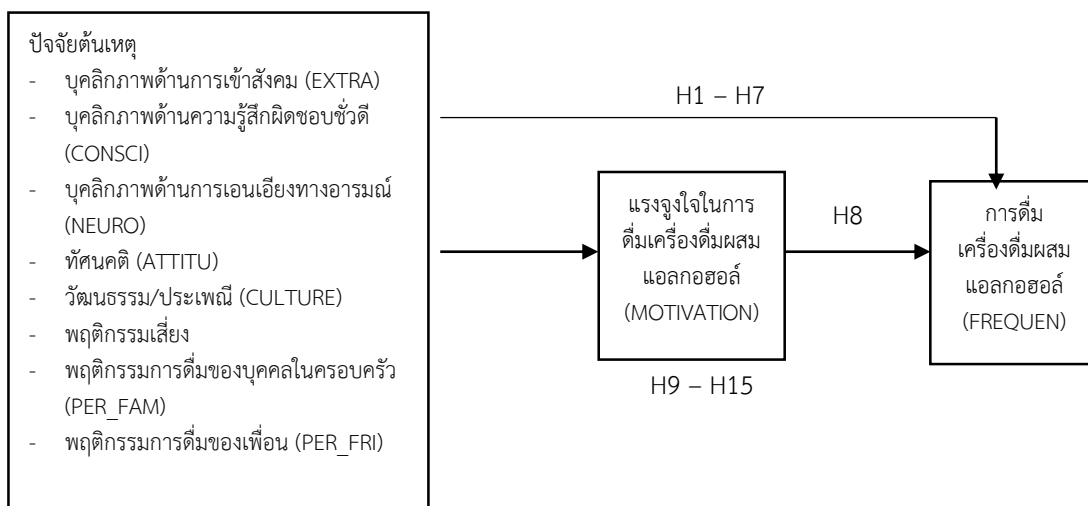
2. **ขอบเขตด้านประชากร** ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรไทยในเขตภาคเหนือตอนบน อายุตั้งแต่ 15-65 ปี จำนวน 2,751,177 คน ในปี พ.ศ. 2560 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560)

3. **ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชากรไทยอายุตั้งแต่ 15 – 65 ปี ที่ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ จำนวน 3,200 คนจาก 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน คือจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน และพะเยา จังหวัดละ 400 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1970) กำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่จะเกิดขึ้น ร้อยละ 5 ใช้ขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) คือ 1) ใช้จังหวัดและขนาดของประชากรที่มีอายุระหว่าง 15 – 65 ปี ในแต่ละจังหวัดเป็นตัวกำหนด 2) นำจำนวนประชากรจากขั้นตอนที่ 1 มาคำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane (1970) 3) เมื่อได้จำนวนขนาดตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณจากสูตร

ของ Taro Yamane (1970) ของแต่ละจังหวัด จะนำมาแบ่งกลุ่มในแต่ละอำเภอและระดับตำบล
4) เมื่อแบ่งตามกลุ่มระดับอำเภอและตำบลเสร็จสิ้น จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก เพราะการ
เลือกกลุ่มตัวอย่างวิธีนี้เป็นคำตอบคำถามตามความสมัครใจของผู้ถูกวิจัย (กัญญ์สิริ จันทรเจริญ,
2554) เพื่อให้เป็นไปตามจรรยาบรรณการวิจัยในมนุษย์

กรอบแนวคิด/สมมติฐาน

จากภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย ใช้สัญลักษณ์ ดังนี้ (1) EXTRA แทนปัจจัยต้นเหตุ
ด้านบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคม (2) CONSCI แทนปัจจัยต้นเหตุด้านบุคลิกภาพด้านความรู้สึกผิด
ชอบชั่วดี (3) NEURO แทนปัจจัยต้นเหตุด้านบุคลิกภาพด้านการเอนเอียงทางอารมณ์ (4) PER_FAM
แทนปัจจัยพฤติกรรมการดื่มของบุคคลในครอบครัว (5) PER_FRI แทนปัจจัยพฤติกรรมการดื่ม
ของเพื่อน (6) ATTITU แทนปัจจัยต้นเหตุด้านทัศนคติ (8) CULTURE แทนปัจจัยต้นเหตุ
ด้านวัฒนธรรมประเพณี (9) MOTIVATION แทนแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และ
(10) FREQUEN แทนการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานงานวิจัย

H1: ปัจจัยต้นเหตุบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคม มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H2: ปัจจัยต้นเหตุบุคลิกภาพด้านความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H3: ปัจจัยต้นเหตุบุคลิกภาพด้านการเอนเอียงทางอารมณ์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H4: ปัจจัยต้นเหตุบุคลิกภาพด้านทัศนคติ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H5: ปัจจัยด้านเหตุด้านวัฒนธรรม/ประเพณี มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H6: พฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมการดื่มของบุคคลในครอบครัว มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H7: พฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมการดื่มของเพื่อน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H8: แรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H9: ปัจจัยด้านเหตุบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคม มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ โดยผ่านแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H10: ปัจจัยด้านเหตุบุคลิกภาพด้านความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ โดยผ่านแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H11: ปัจจัยด้านเหตุบุคลิกภาพด้านการเอนเอียงทางอารมณ์ มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ โดยผ่านแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H12: ปัจจัยด้านเหตุบุคลิกภาพด้านทัศนคติ มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ โดยผ่านแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H13: ปัจจัยด้านเหตุด้านวัฒนธรรม/ประเพณี มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ โดยผ่านแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H14: พฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมการดื่มของบุคคลในครอบครัว มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ โดยผ่านแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

H15: พฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมการดื่มของเพื่อน มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ โดยผ่านแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีการวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในเชิงปริมาณใช้ประชากรไทยในเขตภาคเหนือตอนบน อายุตั้งแต่ 15 - 65 ปี จำนวน 2,751,177 คน สาเหตุในการเลือกอายุระหว่าง 15 - 65 ปีเพราะสามารถเปรียบเทียบข้อมูลกับประเทศต่างๆ ได้ตามข้อเสนอแนะขององค์การอนามัยโลก (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555) ดังนั้นจึงใช้ข้อมูลประชากรเป็นฐานในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 3,200 คนจาก 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน คือจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน และพะเยา จังหวัดละ 400 คน เป็นไปตามโมเดลสมการเชิงโครงสร้างที่เหมาะสม 20 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปร จำนวน 10 ตัวแปร 200 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นขั้นต่ำและเป็นสัดส่วนของประชากรที่นำมาศึกษาที่จะเป็นกลุ่มตัวแทนที่ดี (Schumacker & Lomax, 2010) โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1973) นำมาแบ่งตามชั้นภูมิของระดับอำเภอและตำบลของแต่ละจังหวัด โดยลงเก็บข้อมูลตามพื้นที่รวมทั้งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวกของผู้ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ เนื่องจากเป็นผู้ที่สามารถ

ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุ พฤติกรรมของการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ได้ และวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างนี้เป็นการตอบคำถามตามความสนใจของผู้วิจัยด้วย (กัญญ์สิริ จันทร์เจริญ, 2554) เพื่อให้เป็นไปตามจรรยาบรรณการวิจัยในมนุษย์ คณะผู้วิจัยได้ลงทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้ข้อมูลกลับมาทั้งสิ้น 3,200 ชุด และได้ทำการตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามและความถูกต้องสามารถใช้ข้อมูลได้ทั้งสิ้น 3,200 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ โดย

2.1 ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบได้ค่า IOC ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จึงถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้

2.2 นำแบบสอบถามทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าที่ได้คือ 0.566 – 0.924 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบจะต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.4 (Nunnally and Bernstein, 1994) จากการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมืออยู่ระหว่าง 0.638 – 0.958 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.60 ตามข้อเสนอของ Nunnally (1978) ถือว่ามีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับที่ยอมรับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ชื่อตัวแปร	จำนวน ข้อ คำถาม	ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach Alpha)	น้ำหนัก องค์ประกอบ Factor Loading
การดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์	5	0.786	0.580 – 0.845
บุคลิกภาพ	12	0.797	0.566 – 0.778
ทัศนคติการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์	10	0.852	0.596 – 0.822
วัฒนธรรม/ประเพณี	3	0.885	0.860 – 0.924
พฤติกรรมการดื่มของบุคคลในครอบครัว	4	0.638	0.668 – 0.738
พฤติกรรมการดื่มของเพื่อน	4	0.890	0.842 – 0.905
แรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์	10	0.958	0.767 – 0.901

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยติดต่อกับหน่วยงานสาธารณสุขในแต่ละจังหวัดของภาคเหนือตอนบน เพื่อขอข้อมูลผู้ที่มีประวัติการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ทั้งหน้าเก่าและหน้าใหม่ที่มีอายุระหว่าง 15 – 65 ปี ของแต่ละจังหวัด

ขั้นตอนที่ 2 คณะผู้วิจัยวางแผนการเก็บข้อมูล โดยนำรายชื่อที่ได้ทั้งหมดมาจัดทำข้อมูล ที่จำแนกเป็นรายตำบลและอำเภอของแต่ละจังหวัดวางแผนการเดินทางเพื่อลงเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 คณะผู้วิจัยลงพื้นที่การเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือกับหน่วยงาน สาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อพาคณะผู้วิจัยลงพื้นที่นำแบบสอบถามลงเก็บข้อมูลแต่ละตำบลตามรายชื่อผู้มีประวัติการดื่ม เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ด้วยตนเองเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัย วิธีการวิจัย การนำข้อมูล ไปใช้งาน ตลอดจนตอบคำถามตามข้อสงสัยของผู้ตอบแบบสอบถามให้กับผู้เก็บข้อมูลงานวิจัยได้ทราบ และสอบถามความสมัครใจในการตอบแบบสอบถามและให้ผู้ตอบแบบสอบถามลงนามหนังสือ เจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent form) เพื่อเป็นไปตามการวิจัยจรรยาบรรณการวิจัย ในมนุษย์ โดยเริ่มเก็บจากจังหวัดลำปาง พะเยา เชียงราย แพร่ น่าน ลำพูน เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2560 – เมษายน 2561

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามมาคีย์ข้อมูลพร้อมลงรหัสโดยใช้โปรแกรมทางสถิติเพื่อให้ได้ ข้อมูลพร้อมในการนำไปแปรผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมของตัวแปรว่ามีผลต่อตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด

งานวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยทำโครงร่างเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมด้านการวิจัย ทางสังคมและการวิจัยเชิงทดลองในมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้รับอนุมัติ ใบรับรองจริยธรรมงานวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมงานวิจัยในมนุษย์ มทร.ล้านนา แล้ว ตามหมายเลขรับรองที่ RMUTL-REC62027 และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากผ่านการ รับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมด้านการวิจัยทางสังคมและการวิจัยเชิงทดลองในมนุษย์แล้ว โดยผู้ที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ต้องเข้าร่วมด้วยความสมัครใจและสามารถถอนตัวเมื่อใดก็ได้โดยไม่ เสียสิทธิ์ใด ๆ

ผลการวิจัย

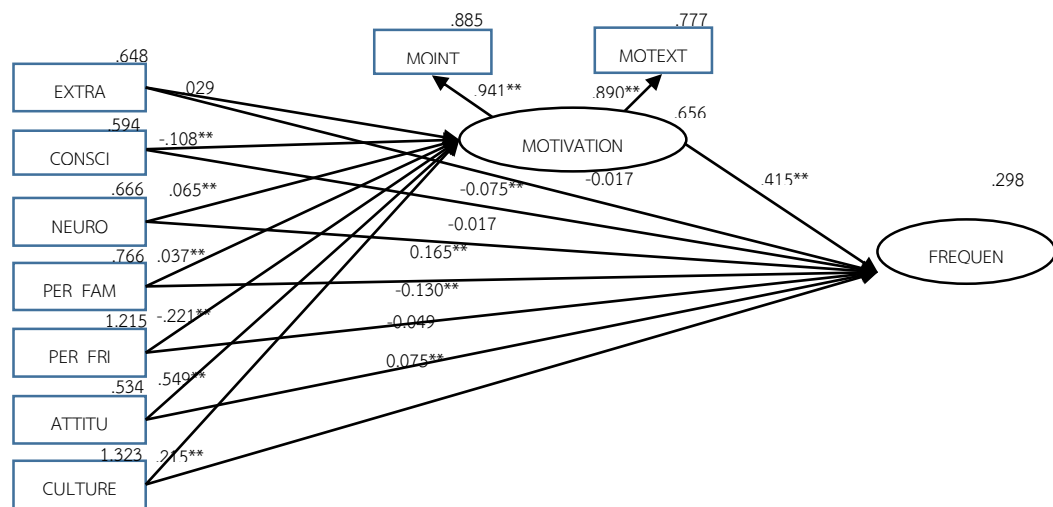
ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยง และแรงจูงใจที่ส่งผล ให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนบน โดยใช้การวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยเครื่องมือทางเทคนิคสถิติ สมการโครงสร้าง เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่าง โมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล

ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 3,200 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 57.10 มีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี ร้อยละ 25.91 มีระดับการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 73.09 ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 36.88 สามารถแสดง ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าร้อยละของข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (3200 คน)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	1,827	57.10
- หญิง	1,373	42.90
อายุ		
- 15 – 25 ปี	829	25.91
- 26 – 35 ปี	778	24.31
- 36 – 45 ปี	793	24.78
- 46 – 65 ปี	800	25.00
ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	2,339	73.09
- ปริญญาตรี	771	24.09
- สูงกว่าปริญญาตรี	90	2.82
รายได้		
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	739	23.09
- 5,001 – 10,000 บาท	1,180	36.88
- 10,001 – 15,000 บาท	592	18.50
- 15,001 – 20,000 บาท	220	6.88
- 20,001 – 25,000 บาท	154	4.81
- มากกว่า 25,000 บาท	315	9.84

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องอิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยง และแรงจูงใจที่ส่งผลให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเป็นไปตามเกณฑ์ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยพิจารณาจากค่าสถิติซึ่งประกอบด้วย ค่าสถิติไคสแควร์/ค่าชี้แจงความเป็นอิสระ (χ^2/df) หรือค่าซีเอ็มไอเอ็น/ดีเอฟ (CMIN/DF) เท่ากับ 2.139 โดยมีความน่าจะเป็น (P) เท่ากับ 0.073 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 4 พิจารณาดัชนี NFI เท่ากับ 0.999, RFI เท่ากับ 0.993, CFI เท่ากับ 1.000 และดัชนี RMSEA เท่ากับ 0.019 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาทุกข้อบ่งชี้ แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความเหมาะสมกลมกลืนเป็นอย่างดี (Byrne, 1998) ดังแสดงในภาพที่ 2 และตารางที่ 3

Chisquare = 8.558, df= 4, Cmin/df= 2.139, p= 0.073; NFI= .999; RFI= .993; CFI= 1.000; RMSEA=0.019

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมการโมเดลโครงสร้าง

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูล

ค่าสถิติ	เกณฑ์การพิจารณา	ค่าสถิติในโมเดล
X^2	Not Significant	$X^2= 8.558$ df=4 p-value 0.073
X^2/df	<3.00	2.139
NFI	>0.90	0.999
RFI	>0.90	0.993
CFI	>0.90	1.000
RMESA	<0.05	0.019

ผลการทดสอบโมเดลปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยง และแรงจูงใจที่ส่งผลให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนบน โดยวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path analysis) ดังตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมการดื่มของบุคคลในครอบครัว ปัจจัยต้นเหตุด้านวัฒนธรรมประเพณี และแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 4, 7 และ 8

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุภายในโมเดล

ตัวแปรผล	อิทธิพล	ตัวแปรเหตุ							
		EXTRA	CONSCI	NEURO	PER_FAM	PER_FRI	ATTITU	CULTURE	MOTIVATE
MOTIVATE	DE	0.029	-0.108*	0.065*	0.037*	-0.221*	0.549*	0.215*	
	IE								
	TE	0.029	-0.108*	0.065*	0.037*	-0.221*	0.549*	0.215*	
FREQUEN	DE	-0.017	-0.075*	-0.017	0.165*	-0.130*	-0.049	0.075*	0.415*
	IE	0.012	-0.045*	0.027	0.015*	-0.092*	0.228	0.089*	
	TE	-0.005	-0.120*	0.010	0.181*	-0.222*	0.178	0.164*	0.415*

เมื่อพิจารณาปัจจัยต้นเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ โดยผ่านแรงจูงใจในการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์พบว่า ปัจจัยต้นเหตุด้านพฤติกรรมกรรมการตีของบุคคลในครอบครัว และปัจจัยต้นเหตุด้านวัฒนธรรมประเพณีที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 12 และ 15

สำหรับปัจจัยต้นเหตุด้านบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคม ปัจจัยต้นเหตุด้านบุคลิกภาพด้านความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดี ปัจจัยต้นเหตุด้านบุคลิกภาพด้านการเอนเอียงทางอารมณ์ ปัจจัยต้นเหตุพฤติกรรมกรรมการตีของเพื่อนและปัจจัยต้นเหตุด้านทัศนคติ ไม่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกต่อการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ ดังนั้นจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10, 11, 13 และ 14

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยง ที่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมกรรมการตีของบุคคลในครอบครัว ปัจจัยต้นเหตุด้านวัฒนธรรมประเพณี และแรงจูงใจในการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ ส่วนปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยงที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ โดยผ่านแรงจูงใจในการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมกรรมการตีของบุคคลในครอบครัว และปัจจัยต้นเหตุด้านวัฒนธรรมประเพณี สำหรับปัจจัยต้นเหตุ พฤติกรรมเสี่ยงที่ไม่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกต่อการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ ได้แก่ ปัจจัยต้นเหตุบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคม ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดี ด้านบุคลิกภาพด้านการเอนเอียงทางอารมณ์ ด้านทัศนคติ และพฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมกรรมการตีของเพื่อน

อภิปรายผล

ปัจจัยต้นเหตุที่ส่งผลต่อการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์พบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุด้านวัฒนธรรม/ประเพณี เป็นต้นเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกเช่นเดียวกันที่ก่อให้เกิดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ เนื่องจากบรรทัดฐานของสังคมไทยมองเรื่องการตีแอลกอฮอล์ว่าเป็นเรื่องธรรมดาหรือเป็นเรื่องปกติ ซึ่งสามารถเห็นได้จากงานสร้างสรรค์ งานเลี้ยง งานฉลอง และงานประเพณีต่าง ๆ แทบทุกงานจะต้องมีเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบหรือแรงจูงใจด้วยเสมอ ทำให้ผู้ที่เติบโตในสังคมลักษณะนี้มองว่า การตีเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นเรื่องธรรมดา (ดุรณี คุณวัฒนา และศรีวรรณ ยอดนิล, 2554) และประเพณีในท้องถิ่นมีส่วนสนับสนุน ส่งเสริมการตีสุราเพิ่มมากขึ้น (ณัฐธิดา จุมปา และคณะ, 2560) นอกจากนี้ปัจจัยพฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมกรรมการตีของบุคคลในครอบครัวที่เป็นต้นเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวก กล่าวคือสถาบันครอบครัวถือเป็นสถาบันสำคัญที่สุดที่จะบ่มเพาะ แนะนำ รวมทั้งการดัดเต็มนในการแสดงพฤติกรรมด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่มีพ่อแม่ ญาติ พี่น้อง ที่มีการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ ส่งผลให้ถูกเกิดการรับรู้ซึมซับจนเกิดการเรียนรู้ และมีพฤติกรรมการเล่นแบบ เนื่องจากเห็นพฤติกรรมมาโดยตลอด และคิดว่าเป็นพฤติกรรมที่ดี สอดคล้องกับการศึกษาของสุรเมศวร์ ฮาซิม, และคณะ (2560) กล่าวว่าเมื่อบุคคลในครอบครัวมีการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์มีความเป็นไปได้ว่าบุตรหลานจะมีโอกาส

ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์สูง รวมทั้งตัวแปรแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ กล่าวคือเมื่อมีแรงจูงใจภายในเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์จะทำให้รู้สึกเหนื่อยน้อยจากการทำงาน หรือแรงจูงใจภายนอกเกี่ยวกับการดื่มเพื่อให้เกิดการยอมรับในสังคม จะทำให้บุคคลนั้นเกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์สอดคล้องกับการศึกษาของ สุพัตรา สกุลศรีประเสริฐ และไชยันต์ สกุลศรีประเสริฐ (2561) กล่าวว่าแรงจูงใจในการดื่มเพื่อเข้าสังคมและแรงจูงใจในการดื่มเพื่อแก้ปัญหาส่งผลให้เกิดการดื่มสุราและปัญหาจากการดื่มสุราตามมา

นอกจากนี้ปัจจัยด้านบุคลิกภาพด้านความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ปัจจัยต้นเหตุด้านบุคลิกภาพของบุคคลที่ชอบเข้าสังคม ปัจจัยต้นเหตุด้านบุคลิกภาพเอนเอียงทางอารมณ์และปัจจัยต้นเหตุพฤติกรรมการดื่มของเพื่อนไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ทำให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ถึงแม้จะได้รับแรงกระตุ้นก็ได้ทำให้เกิดการดื่มเพิ่มขึ้นแต่อย่างไร เป็นไปตามการศึกษาของ Erevik, et al, (2017) กล่าวว่าบุคคลที่มีลักษณะความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีการไตร่ตรองและสามารถยับยั้งชั่งใจในการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในแต่ละครั้ง ดังนั้นเมื่อมีแรงกระตุ้นก็ไม่ได้ส่งผลให้เกิดการดื่มเพิ่มขึ้นแต่อย่างไร สำหรับปัจจัยต้นเหตุด้านบุคลิกภาพของบุคคลที่ชอบเข้าสังคม ชอบแสวงหาความตื่นเต้น อยากรู้ อยากลองหาสิ่งแปลกใหม่ไม่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และเป็นไปตามการศึกษาของ สุราทิพย์ กลีบบัว และคณะ (2562) กล่าวว่า บุคลิกภาพแบบชอบเข้าสังคมสามารถควบคุมตนเองที่จะสามารถไม่ให้เข้าไปยุ่งกับการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์มีความแตกต่างตามรูปแบบของลักษณะพื้นฐานของบุคคล ปัจจัยต้นเหตุด้านบุคลิกภาพเอนเอียงทางอารมณ์เป็นบุคลิกภาพที่มีอารมณ์คล้อยตามเมื่อมีการถูกชักชวน หรือการนำเสนอเงื่อนไขที่น่าสนใจจึงไม่เป็นไปตามการศึกษาของหรรษา เศรษฐบุปผาและคณะ (2557) กล่าวว่ากลุ่มบุคลิกภาพแบบลังเลทำให้บุคคลนั้นขาดจุดยืนทางอารมณ์และความคิด ไม่สามารถปฏิเสธแรงยั่วยักที่นำไปสู่การดื่มสุราได้ ขณะที่ปัจจัยต้นเหตุด้านทัศนคติเป็นความเชื่อของแต่ละบุคคลที่ตอบสนองและแสดงออกมาด้านการปฏิบัติ (กัลยา วิริยะ, และคณะ 2562) จึงเป็นไปได้ว่าผู้ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในเขตภาคเหนือตอนบนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากการดื่มสุรา

และปัจจัยพฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมการดื่มของเพื่อนไม่ใช่ปัจจัยต้นเหตุและพฤติกรรมเสี่ยงที่สำคัญที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นไปได้ว่าผู้ดื่มเกิดความเคยชินในพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของคนรอบข้างและมีการรับรู้ว่าการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติ หรืออาจเป็นไปได้ว่าเมื่อถูกชักชวนจะมีการออกไปพบปะตามคำถูกชักชวนแต่ไม่ได้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ทุกครั้ง เนื่องจากมีความกล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ดื่ม (พัชรพรรณ คูหา, 2558) ดังนั้นพลังของเพื่อนหรือกิจกรรมของเพื่อนจึงไม่ใช่ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (วัลลภา กุณฐิยะ, 2557)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนสนับสนุนทุนมุ่งเป้าตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ ด้านมนุษยศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2561 จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) (หรือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เดิม)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

ปัจจัยต้นเหตุด้านวัฒนธรรม/ประเพณี และพฤติกรรมเสี่ยงด้านการดื่มของบุคคลในครอบครัว เป็นเหตุที่ส่งผลก่อให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ แต่ถ้ามีแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก จะทำให้เกิดการดื่มเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ดังนั้นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุข ผู้นำชุมชน ควรให้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และร่วมมือกันระหว่างผู้นำชุมชนกับบุคคลในชุมชนลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ เช่น สาธารณสุข ผู้นำชุมชน ให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้น และติดตามพฤติกรรมของแต่ละครอบครัวเพื่อให้ทราบถึงต้นเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ โดยให้อาสาสมัครประจำหมู่บ้านดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความถี่ ปริมาณ รวมถึงสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของแต่ละครอบครัว
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน ควรปลูกจิตสำนึกถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ โดยการให้ความรู้ผ่านสายตามหาของหมู่บ้าน หรือการเชิญบุคคลตัวอย่างในการเลิกดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ รวมทั้งการจัดทำป้ายรณรงค์การลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ตามจุดสำคัญ เช่น วัด โรงเรียน งานพิธีต่าง ๆ เป็นต้น
3. สาธารณสุขแต่ละจังหวัด หรือสถานศึกษาทุกระดับ ควรรณรงค์ปรับทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ให้ถูกต้อง และหาแนวทางการลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ โดยการจัดอบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีตำรวจ สาธารณสุข ควรมีมาตรการบทลงโทษอย่างชัดเจน และเข้มงวดเมื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์โดยตรง คือปัจจัยพฤติกรรมกรรมการดื่มของครอบครัว แต่ยังไม่พบงานศึกษาที่มีบริบทเจาะจงที่ก่อให้เกิดการดื่มของบุคคลในครอบครัวเท่าใดนัก จึงควรทำความเข้าใจบริบทการดื่มของบุคคลในครอบครัว และศึกษาสาเหตุเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยพฤติกรรมกรรมการดื่มของครอบครัวที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์
2. แรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์พบว่าแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการทางด้านจิตใจส่งผลให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ดังนั้น ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเจาะลึกเกี่ยวกับแรงจูงใจที่เกิดขึ้นเพื่อช่วยลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

3. วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อหารูปแบบมาตรการในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนบน โดยร่วมกับสาธารณสุขจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

กัญญ์สิริ จันทรเจริญ. (2554). การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง. เอกสารการวิจัยทางการ

พยาบาล: แนวคิด หลักการ และวิธีปฏิบัติ, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

http://www.ict.up.ac.th/surinthips/ResearchMethodology_2554/เอกสารเพิ่มเติม/การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.PDF, เข้าดูเมื่อวันที่ 9/10/2561.

กัลยา วิริยะ, ประภาพร ชูกำหนด, และ อังศุมา อภิชาติ. (2562). ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่กับพฤติกรรมการสัมผัสบุหรี่ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 30, มกราคม – เมษายน 2562, หน้า 66 – 74.

ไชยวัฒน์ ไชยทรัพย์, สุรเจต ไชยพันธ์พงษ์, อรทัย ปานคำ และอิศรา กองคำ. (2562). พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา, วารสารนิตยภัทรศน์. 20, มกราคม – มิถุนายน 2562, หน้า 76 – 83.

ทิมมพร หอสิริ, ชุติกร สิทธิสันต์, และกนกวรรณ ลัมศรีเจริญ. (2559). ความชุกของพฤติกรรมการดื่มสุราในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา, วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 61, มกราคม – มีนาคม 2559, หน้า 3 – 14.

ณัฐธิดา จุมปา, เพ็ญพักตร์ ไชยบุรีรักษ์ และอศวิณ จุมปา. (2560). การศึกษาบริบทและแบบแผนการดื่มสุราของแรงงานข้ามชาติชาวพม่าในพื้นที่จังหวัดเชียงราย, วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, 10, พฤษภาคม – สิงหาคม 2560, หน้า 133 – 149.

ดุริณี คุณวัฒนา และศรีวรรณ ยอดนิล. (2554). พฤติกรรมการดื่มสุราของสตรีในเขตอำเภอปทุมชัย จังหวัดนครราชสีมา ปี 2554, วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 7, พฤศจิกายน 2553 – เมษายน 2554, หน้า 42 – 57.

เผ่าไทย สีนอำพล. (2560). “พื้นที่และเวลา” ในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยจังหวัดเชียงใหม่, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พงษ์ศักดิ์ อ้นมอย. (2554). การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกและการดื่มแบบเมาหัวราน้ำของเยาวชน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี, วารสารสาธารณสุขศาสตร์, 41, กันยายน – ธันวาคม 2554, หน้า 250 – 261.

พัชรพรรณ คูหา. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ คณะสาธารณสุขศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิมพ์พิสาข์ จอมศรี, อภินันท์ อร่ามรัตน์, เพ็ญประภา ศิวิโรจน์ และสำราญ กันทวิ. (2560).

ความชุกการใช้สารเสพติด และความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สารเสพติดกับพฤติกรรมแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจของนักศึกษาอาชีวศึกษา. พยาบาลสาร, 44, เมษายน – มิถุนายน 2560, หน้า 172 – 181.

- ภักจิรา ภูมศรี. (2557). **แรงจูงใจและกลวิธีเชิงพฤติกรรมการป้องกันต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ คณะสาธารณสุขศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วัลลภา กุณทิยะ. (2557). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนอาชีวศึกษาชาย จังหวัดชัยนาท**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุณย์วิชัยปัญหาสุรา. (2561). **สุราสร้างภาระอะไรให้กับสังคมไทย**, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://dol-uat.thaihealth.or.th/Media/Index/151357c9-e942-e811-80df-00155dddb750?ReportReason=0>, เข้าดูเมื่อวันที่ 9/10/2561.
- สมพร รุ่งเรืองกลกิจ, อิงคภา โคตนารา และศิริพร จิรวัดณ์กุล. (2555). **เริ่มดื่มสุราเป็นเรื่องง่าย...แต่แสนลำบากในการเลิกสุรา, วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ**, 35, เมษายน – มิถุนายน 2555, หน้า 1 – 14.
- สุธาทิพย์ กลีบบัว, บัญญัติ ยงยวน และพัชรินทร์ เสรี. (2562). **ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับการควบคุมตนเองของเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด, วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**, 30, มกราคม – เมษายน 2562, หน้า 189 – 199.
- สุพัตรา สกกุลศรีประเสริฐ และไชยันต์ สกกุลศรีประเสริฐ. (2561). **แรงจูงใจในการดื่มกับปัญหาจากการดื่มสุราในนักศึกษา: การพัฒนาแบบจำลองและตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองระหว่างเพศ, วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์**, 19, กรกฎาคม – ธันวาคม 2561, หน้า 153 – 166.
- สุรเมศวร์ ฮาซิม, รัตนา เลิศสุวรรณศรี และรมิดา ศรีเหรา. (2560). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมปลาย จังหวัดปทุมธานี**, *Thai Journal of Science and Technology*, 6, มกราคม – เมษายน 2560, หน้า 1-10.
- สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. (2557). **รายงานภาระโรคและการบาดเจ็บของประชากรไทย พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์สงเคราะห์องค์การทหารผ่านศึก.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2555). **การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่ และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). **จำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามกลุ่มอายุ รายจังหวัดและภาค**, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>, เข้าดูเมื่อวันที่ 13/8/2561.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). **การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่ และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560**. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด.
- หรรษา เศรษฐบุปผา, จารุณี รัศมีสุวิวัฒน์ และสกวรัตน์ เทพประสงค์. (2557). **ลักษณะนิสัยก่อนติดสุรา: การศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย, พยาบาลสาร**, 41, ตุลาคม – ธันวาคม 2557, หน้า 95 – 107.

อนันญา ดีปานา. (2560). **ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน**, วิทยานิพนธ์ คณะสาธารณสุขศาสตร์.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อธิป ตันอารีย์ และพลเทพ วิจิตรคุณากร. (2562). สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และดัชนีความเสี่ยงต่อปัญหาแอลกอฮอล์ของจังหวัดในประเทศไทย: ข้อมูลการสำรวจ พ.ศ.2560, **วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข**, 13, ตุลาคม – ธันวาคม 2562, หน้า 353 – 367.

อุเทน ลาพิงค์, ตระกูล ชำนาญ, พระครูสมุห์ธนโชติ จิระมโม. (2562). การรักษาศีล 5 เพื่อการลด ละ เลิกดื่มสุราของชุมชนวัดเจติย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่, **วารสารมหาจุฬานาครธรรม์**, 6, พฤษภาคม 2562, หน้า 1603 – 1621.

Byrne, B.M. (1998). **Structural equation modeling with LISREL, PRELIS, and SIMPLIS: Basic Concepts, Applications, and Programming**, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Erevik, E.K., Pallesen, S., Vedaas, Ø., Andreassen, C.,S. and Torsheim. T. (2017).

Alcohol use among Norwegian students: Demographics, personality and psychological health correlates of drinking patterns, *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 34, April 2017, pp. 415 – 429.

Nunnally, J.C. (1978). **Psychometric Theory**. 2nd ed. New York: McGraw-Hill.

Nunnally, J.C. and Bernstein, H. (1994). **Psychometric Theory**. 3rd ed New York: McGraw-Hill.

Schumacker, R.E., & Lomax, R.G. (2010). **A beginner's guide to structural equation modeling**. New York: Routledge.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. Third edition. New York: Harper and Row Publication.